

Kapitola 2

Naučte se vyprávět příběhy

„Příběhy jsou data, která mají duši.“

—Brené Brown, TEDx v Houstonu, 2010

BABIČKA BRYANA STEVENSONA měla v domácnosti konečné slovo při všech hádkách. Spoustu z nich koneckonců začínala ona sama. Nejdůležitější však bylo, že Stevenson naučila vážit si síly, která pramení z vlastní identity. Stevenson působí jako advokát specializující se na lidská práva a ředitel neziskové organizace s názvem Equal Justice Initiative (Iniciativa Rovná spravedlnost), která poskytuje právní zastoupení nemajetným obviněným, jimž systém amerického trestního soudnictví není s to zajistit rovné zacházení. Stevensonovo vítězství u Nejvyššího soudu Spojených států v jednom klíčovém případě vedlo k tomu, že jednotlivé federální státy USA již nesmějí nezletilým za spáchání trestného činu povinně ukládat tresty doživotí bez možnosti podmínečného propuštění. Soudci Nejvyššího soudu v poměru pět ku čtyřem rozhodli, že podobné tresty jsou neústavní, jelikož porušují osmý dodatek Ústavy Spojených států zakazující kruté a neobvyklé tresty.

V září roku 2011 udělil Rooseveltův institut Stevensonovi Medaili svobody za zásluhy v oblasti sociální spravedlnosti. Zástupce konference TED byl tehdy při udílení v publiku a požádal Stevensona, aby vystoupil na akci v Long Beach v březnu 2012. Jak mi Stevenson pověděl, chtěl

původně nabídku TEDu odmítnout, protože ho koncem března čekala slyšení ve dvou případech projednávaných před Nejvyšším soudem a on sám toho o TEDu tehdy moc nevěděl. Jeho spolupracovníci však „začali šít“ a Stevensonovi nakázali, že na TEDu prostě vystoupit musí. Nyní je Stevenson rád, že je poslechl. Publikum na přednášce TED, kde Stevenson vystoupil, bylo jeho prezentací natolik nadšeno, že účastníci jeho neziskovce věnovali dohromady přes milion dolarů.

Během osmnácti minut vyhrazených pro vystoupení Stevenson publikum zcela uhranul vyprávěním příběhů lidí, kteří zásadním způsobem ovlivnili jeho život: mluvil o své babičce, o Rose Parksové a o starém uklízeči. Stevenson začal s příběhem svých praprarodičů, kteří se narodili ještě jako otroci, a vyprávěl o tom, jak jejich zkušenost s otroctvím ovlivnila babiččin pohled na svět. Stevensonova babička měla deset dětí, a pro něj tak bylo těžké ji zastihnout. Jednou, když bylo Stevensonovi osm nebo devět let, babička vešla do pokoje, vzala ho za ruku a řekla mu: „Pojď, Bryane. My dva si musíme promluvit.“ Jak Stevenson prozradil, na rozhovor, který následoval, nikdy nezapomene.

Posadila si mě, podívala se na mě a řekla mi: „Chci, abys věděl, že jsem tě sledovala. Myslím, že jsi výjimečný chlapec.“ A pak: „Myslím, že v životě dokážeš cokoliv, co jen budeš chtít.“ Na to nikdy nezapomenu. A potom mi řekla: „Jenom mi teď musíš slíbit tři věci, Bryane.“ „Ano, babi,“ odpověděl jsem. Řekla: „První věc je, že budeš vždycky milovat maminku. Je to má malá holčička a musíš mi teď slíbit, že se o ni vždy budeš starat.“ Mamku jsem zbožňoval, takže jsem odpověděl: „Ano, babi, postarám se o ni.“ Potom řekla: „Druhá věc, kterou mi musíš slíbit, je, že vždycky

* STEVENSON, Bryan. Bryan Stevenson: We Need to Talk about an Injustice. *TED.com*. Březen 2012. Dostupné z: http://www.ted.com/talks/bryan_stevenson_we_need_to_talk_about_an_injustice.html (zobrazeno 24. dubna 2013).

uděláš správnou věc, i když bude ta správná věc třeba těžká.“ Zamyšlel jsem se nad tím a odpověděl: „Ano, babi, vždy udělám správnou věc.“ Nakonec řekla: „Ta těžká věc, kterou chci, abys mi slíbil, je, že nikdy nebudeš pít alkohol.“

No, bylo mi tehdy teprve devět let, tak jsem řekl: „Ano, babi. Slibuju, že nikdy nebudu pít.“ [Smích]

O několik let později byl Stevenson venku v lese poblíž domova se dvěma svými sourozenci, kteří ho vybízeli, aby si dal hlt piva. Stevenson pivo odstrčil a řekl, že z toho nemá dobrý pocit. „Můj bratr na mě podezíravě koukal: ‚Co je s tebou? Dej si trochu.‘ Pak se do mě zavrtal pohledem a říká: ‚Doufám, že pořád nejšeš zblblej z toho, co ti tehdy napovídala babička.‘ Když jsem se ho zeptal, co tím jako myslí, odpověděl: ‚Ale však víš, bábina všem svým vnoučatům říká, jak jsou výjimečná.‘“

Obrázek 2.1: Bryan Stevenson během vystoupení na TED v roce 2012. Použito s laskavým svolením Jamese Duncana Davidsona a organizace TED (<http://duncandavidson.com>).

(Smích.)

„Byl jsem z toho zdrcený.“

(Další smích.)

Stevenson pak ztišil hlas a povídá: „Řeknu vám teď něco, co bych asi říkat neměl. Víím, že záznam téhle události bude široce dostupný. Nicméně, už je mi 52 let, ale přiznám se vám tu, že jsem v životě nevypil ani kapku alkoholu. Neříkám to proto, že bych si myslel, bůhvíjaká to není ctnost, to ne. Říkám vám to, abych ukázal, že v identitě je síla. Pokud si vytvoříme správný druh identity, můžeme lidem kolem nás sdělovat věci, o nichž si nemyslí, že dávají smysl. Můžeme je přimět dělat věci, o nichž si nemyslí, že je zvládnou.“

Lidé v publiku, kteří se ještě před chvílí smáli Stevensonově historce o babičce, najednou zmlkli a vstřebávali jeho slova. Stevensonovi se podařilo proniknout do jejich myslí. Aby toho ale dosáhl, musel je nejprve chytit za srdce.

Tajemství č. 2: Naučte se vyprávět příběhy

Vyprávějte příběhy, které vám pomohou proniknout k srdcím a myslím lidí.

Proč to funguje: Bryan Stevenson si svým vystoupením vysloužil nejdlejší potlesk vestoje v dějinách TEDu, ačkoliv 65 procent své prezentace věnoval jen vyprávění příběhů. Monitoring aktivity mozku ukázal, že poslouchání příběhů stimuluje a zapojuje lidský mozek, a pomáhá tak mluvčímu navázat takové spojení s publikem, díky němuž bude publikum mnohem ochotnější souhlasit s názory mluvčího.

PROLOMTE LEDY VYPRÁVĚNÍM PŘÍBĚHŮ

Stevenson hovořil plných pět minut, než představil první statistiky týkající se počtů uvězněných v amerických věznicích a procenta zastoupení chudých a Afroameričanů mezi nimi. Tato data jeho tvrzení podporova-